

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 01.12.2005
KOM(2005) 615 v konečném znění

SDĚLENÍ KOMISE

**ZPRÁVA O PROKAZATELNÉM POKROKU V RÁMCI KJÓTSKÉHO
PROTOKOLU**

**(požadováno podle čl. 5 odst. 3 rozhodnutí 280/2004/ES o mechanismu monitorování
emisí skleníkových plynů ve Společenství a provádění Kjótského protokolu)**

{SEC(2005) 1564}

Obsah

1.	Souvislosti	3
2.	Plnění Kjótského protokolu ze strany EU	3
3.	Závěr.....	7
4.	Odkazy.....	8

1. SOUVISLOSTI

Zpráva o prokazatelném pokroku je požadována podle čl. 5 odst. 3 rozhodnutí 280/2004/ES [1] o mechanismu monitorování emisí skleníkových plynů ve Společenství a provádění Kjótského protokolu. Cílem této zprávy je na základě aktualizovaných informací předložených členskými státy do 15. června 2005 ukázat, jakého pokroku Společenství dosáhlo.

Základem celosvětového úsilí v oblasti boje proti globálnímu oteplování je Úmluva Organizace spojených národů o změně klimatu (UNFCCC). Klade si za cíl zabránit „nebezpečným“ lidským zásahům do klimatického systému.

Kjótský protokol je mezinárodní dohoda, která vychází z úmluvy UNFCCC. Stanoví pro průmyslově rozvinuté země právně závazné cíle snížení emisí skleníkových plynů, vzhledem k referenčnímu roku, jichž je třeba dosáhnout v letech 2008–2012 a jež jsou vypočítány jako průměr za toto období. Těchto 5 let se nazývá první závazné období. V rámci diskusí o pokroku se za střed tohoto časového rozmezí označuje rok 2010.

Kjótský protokol umožňuje státům dosahovat svých cílů pružně. Mohou například částečně vyvážit své emise zvýšením počtu „jímek“, tj. lesů, které odstraní z atmosféry oxid uhelnatý. Země mohou rovněž financovat zahraniční projekty, v jejichž důsledku dojde ke snížení skleníkových plynů, a to prostřednictvím společného provádění a mechanismu čistého rozvoje v rámci pružných mechanismů.

V rámci Kjótského protokolu se EU zavázala snížit emise skleníkových plynů během prvního závazného období v letech 2008 až 2012 o 8 %. O tento cíl se na základě právně závazné dohody o sdílení břemene dělí 15 zemí, které byly členskými státy EU v okamžiku ratifikace protokolu dne 31. května 2001 [2]. Tato dohoda stanoví jednotlivé emisní cíle pro každý členský stát EU-15 podle článku 4 Kjótského protokolu, který státům umožňuje uzavřít dohodu o společném cíli, jež odpovídá součtu cílů zúčastněných zemí.

Z deseti členských států, které přistoupily dne 1. května 2004, si osm států stanovilo individuální cíle snížení emisí v rámci Kjótského protokolu o 6 nebo 8 %, jež budou muset splnit nezávisle na společném cíli osmiprocentního snížení v rámci EU-15. Kypr a Malta jsou smluvní strany UNFCCC, které nepatří do přílohy I, a nemají proto v rámci Kjótského protokolu stanovený cíl.

2. PLNĚNÍ KJÓTSKÉHO PROTOKOLU ZE STRANY EU

Evropská unie o 25 členech vyvíjí značné úsilí na řešení problému změny klimatu, ačkoli je odpovědná pouze za 14 % celkových skleníkových emisí. Díky pevné základně domácí tvorby politik může jít EU, jak se zavázala, příkladem, zejména prostřednictvím uceleného balíčku politických a zákonodárných opatření na úrovni EU zavedených v rámci Evropského programu pro změnu klimatu [3]. Každý členský stát rovněž zavádí řadu dalších vnitrostátních opatření, která se projednají v jejich vlastních zprávách.

Evropský program pro změnu klimatu zasahuje do celé škály hospodářských odvětví a definuje politické strategie v odvětví domácnosti, průmyslu, obchodu a dopravy. Mezi nejvýznamnější opatření patří:

- Systém obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů [⁴], jehož cílem je omezit celkové emise oxidu uhličitého z více než 12 000 zařízení ve všech 25 členských státech EU (EU-25).
- Propojovací směrnice [⁵], která pozměňuje směrnici o obchodování s emisemi a umožňuje tak členským státům povolit provozovatelům používat emisní kredity získané z kjótských mechanismů (certifikované snížení emisí a jednotky snížení emisí), a splnily tak povinnosti v rámci systému EU pro obchodování s emisemi.
- Program^a Inteligentní energie pro Evropu [⁶] zaměřený na podporu udržitelného rozvoje v oblasti energetiky prostřednictvím snahy povzbudit zlepšování v oblasti energetické účinnosti, vytváření obnovitelné energie, snižování emisí oxidu uhelnatého z dopravy a rovněž prostřednictvím podpory zdrojů obnovitelné energie a energetické účinnosti v rozvojových zemích.
- Směrnice o obnovitelné elektrické energii [⁷], jejímiž orientačními cíli je zvýšení podílu elektrické energie v EU-25 získané z obnovitelných zdrojů na 21 % v roce 2010 (14 % v roce 1997) a zvláštní orientační cíle pro jednotlivé členské státy.
- Směrnice o biopalivech [⁸], která stanoví, že 5,75 % pohonných hmot pro dopravu mají být biopaliva.
- Směrnice o energetické náročnosti budov [⁹], která požaduje, aby členské státy přijaly normy energetického výkonu, zavede označování spotřeby energie budov na energetických štítcích po celé EU a pro budovy od určité velikosti též požadavek hodnotit možnosti zavedení systémů obnovitelné energie.
- Směrnice o kombinované energii [¹⁰], jejíž cílem je poskytnout podněty pro vytváření kombinované výroby energie (též známé jako kombinovaná výroba tepla a energie).
- Dobrovolný závazek [¹¹] sdružení výrobců motorových vozidel zlepšit v letech 2008–2009 účinnost nových motorových vozidel vzhledem k CO₂ ve srovnání s rokem 1995 o 25 %.
- Směrnice o ukládání odpadů [¹²], která sníží množství odpadů posílaných na skládky a produkci methanu, jež s rozkladem těchto odpadů souvisí.

Daňový rámec Společenství, směrnice Rady 2003/96/ES [¹³], dále podpoří některé z uvedených směrnic prostřednictvím prosazování účinnějšího využívání energie a možnosti přijetí daňových opatření zaměřených na emise CO₂. V oblasti výzkumu a vývoje 6. rámcového programu EU pro výzkum a technický rozvoj (2002–2006) [¹⁴] poskytne

^a Programem je nástrojem EU, který finančně podporuje projekty s cílem dosáhnout celkové cíle tohoto programu. Způsobilost k získání finančních prostředků závisí na programu, ale většinou je široce definovaná.

více než 3 miliardy EUR na rozvoj a demonstrace nových technologií souvisejících s energetikou, dopravou a životním prostředím.

Mezi další důležitá opatření patří směrnice o energetických spotřebičích ^[15], která má stanovit normy minimálního výkonu pro řadu energetických spotřebičů, a směrnice energetické účinnosti u konečného uživatele a o energetických službách ^[16]. Tato druhá směrnice pomůže odstranit překážky energetické účinnosti, zlepšit energetické služby a podpořit zřízení programů energetické účinnosti. Kromě toho se v legislativním procesu nachází ještě nařízení o fluorovaných plynech a směrnice o fluorovaných plynech v klimatizačním zařízení automobilů ^[17].

Politika EU v oblasti klimatu v roce 2012 neskončí. Řada politik EU, které se v současné době uplatňují, bude mít značný dopad i po prvním závazném období Kjótského protokolu. Systém obchodování s emisemi skleníkových plynů pokračuje po roce 2012 automaticky. V říjnu 2005 byla zahájena druhá fáze Evropského programu změny klimatu, která bude zahrnovat zachycování a uchovávání uhlíku, emise ze silničních motorových vozidel, letectví a strategie přizpůsobování se účinkům změny klimatu. Úloha EU při snižování citlivosti a zlepšování adaptability bude nadále prohlubována. Kromě toho se v oblasti energetické účinnosti a obnovitelné energie plánují další politické iniciativy. 7. rámcový program pro výzkum a technický rozvoj ^[18] nahlíží společně se stávajícími a novými technickými platformami za obzor a poskytne prostředky pro dlouhodobý přesun k hospodářství bez CO₂ (účinné obnovitelné zdroje, vodíkové a palivové články, bezemisní výroba elektrické energie z fosilních paliv apod.).

Evropská komise rovněž přijala sdělení, které nastínilo klíčové prvky strategie pro další opatření po roce 2012 ^[19]. Uvádí se v něm, že EU je připravena zúčastnit se otevřeného dialogu mezi zeměmi na téma dalšího rozvoje mezinárodní rámce po roce 2012, a zdůrazňuje několik prvků, které jsou pro úspěšnost globální politiky týkající se klimatu klíčové: potřeba rozsáhlejší účasti ze strany zemí a odvětví, rozvoj nízkouhlíkových technologií, pokračující a rozšiřující se používání tržních nástrojů a potřeba přizpůsobit se nevyhnutelným dopadům změny klimatu. Tyto politiky poskytují silné, dlouhodobé signály průmyslu, vládám členských států a širší mezinárodnímu společenství, že se EU zavázala zabývat se změnou klimatu a očekává, že se všechny její instituce, obchodní subjekty a občané zapojí.

Evropská komise se zavazuje tato opatření k boji proti změně klimatu provádět a zároveň zvažuje dopady na hospodářský vývoj EU a dobré životní podmínky občanů. Ve sdělení z února 2005 Komise konkrétně přislíbila, že „zhodnotí pokrok a prozkoumá nová opatření k využívání rentabilních možností snižování emisí v součinnosti s lisabonskou strategií“.

EU rovněž pracuje na mezinárodním poli a pomáhá snižovat emise skleníkových plynů i zemím mimo Unii. V současné době je zapojena ve 140 zemích v šesti regionech světa a pomáhá při zavádění obnovitelných zdrojů energie a energetické účinnosti s cílem zlepšit kvalitu života a udržitelný rozvoj. EU finančně podporuje programy, jako je využívání sluneční energie pro zabezpečení čisté pitné vody v oblasti Sahel, lepší energetická účinnost a využívání obnovitelných zdrojů v Číně, projekty výsadby lesů na vytváření příjmů mechanismu čistého rozvoje v Jižní Americe a posilování institucionální kapacity pro otázku změny klimatu v Indii.

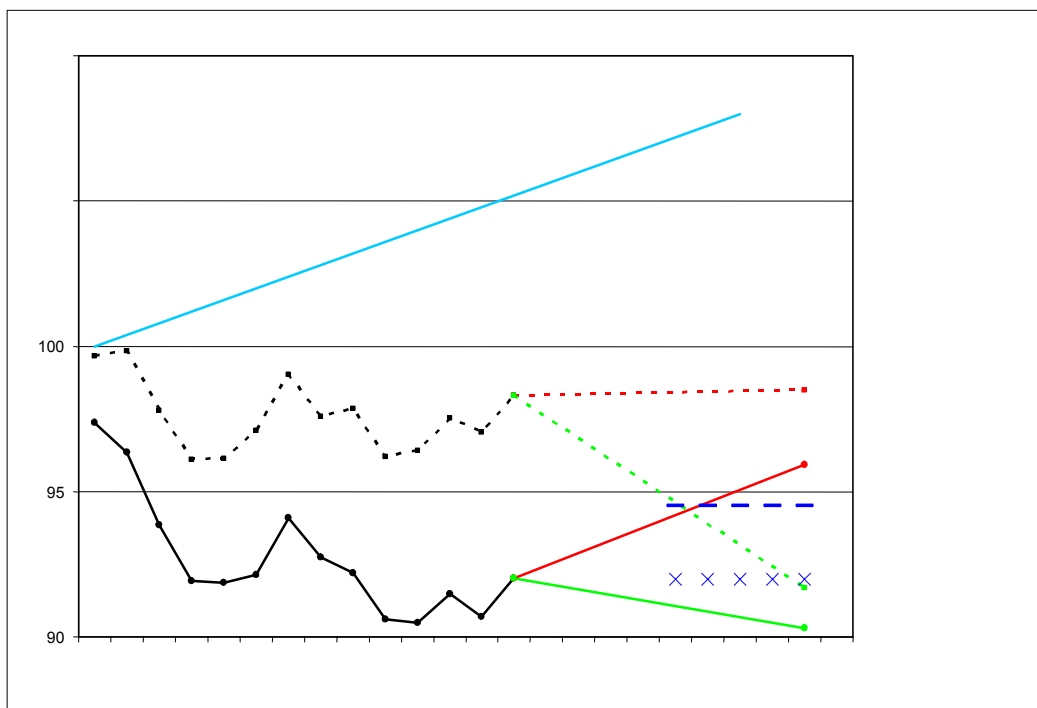
Navzdory radikálnímu snížení počtu znečišťujících látek v odvětví dopravy je toto odvětví v současnosti odpovědné za 20 % emisí EU-25. Konkrétně spotřeba energie v dopravě zůstává nadále oblastí, v níž nárůst emisí skleníkových plynů pokračuje. Do politik zaměřených na snižování emisí souvisejících s dopravou spadá dohoda o omezení průměrných emisí z nových motorových vozidel [11] a směrnice na podporu používání biopaliv [8]. EU se podařilo dosáhnout významného pokroku v omezení emisí na kilometr najetý motorovým vozidlem. Růst počtu motorových vozidel a kilometrů jízdy však toto snížení vyrovnal a emise dále rostou, i když v nižší míře než v minulosti.

Politiky EU a další dosud uskutečněná opatření členských států přispěly spolu s restrukturalizací evropského průmyslu, zejména ve střední a východní Evropě, ke snížení objemu ročních emisí oxidu uhelnatého v EU-25 o zhruba 350 milionů tun (5,5 %) do roku 2003.

Plánuje se, že v EU-15 se v roce 2010 díky stávajícím opatřením dosáhne snížení emisí skleníkových plynů, kromě LULUCF (využití půdy, změny využití půdy a lesnictví), o 1,6 % oproti úrovním v referenčním roce. Úspory z doplňkových vnitrostátních politik a opatření plánovaná v rámci EU-15 by měly mít za následek snížení emisí o 6,8 %. Kromě toho ještě členské státy počítají s tím, že prostřednictvím kjótských mechanismů dosáhnou ročního snížení o více než 100 milionů tun ekvivalentu CO₂. Zařazení kjótských mechanismů sníží plánované emise v roce 2010 na 9,4 % pod úroveň referenčních roků.

Ze souhrnu plánu členských států vyplývá, že v roce 2010 budou v EU-25 emise skleníkových plynů, kromě LULUCF, v důsledku již provedených opatření 5 % pod úrovněmi referenčního roku. Plánuje se, že provádění doplňkových opatření by mělo do roku 2010 přinést snížení emisí skleníkových plynů v EU v roce 2010 na 9,3 % pod úrovněmi z roku 1990 a využití kjótských mechanismů přinese snížení na 11,4 %.

Obrázek 1 Skutečné a plánované emise (bez LULUCF) pro EU-15 a EU-25.^b

3. ZÁVĚR

Vezme-li se v úvahu, že Kjótský protokol vstoupil v platnost teprve nedávno (16. února 2005), zaznamenala EU při plnění svých závazků veliký pokrok. Další pokrok závisí na tom, jak rychle a důkladně budou členské státy provádět právní předpisy Společenství a vnitrostátní opatření. Ze souhrnu plánů pro členské státy EU-15 je patrné, že osmiprocentní kjótský cíl lze splnit, pokud členské státy provedou doplňková vnitrostátní opatření a využijí pružné mechanismy, jak je v plánu.

Dovršení kjótských závazků však neznamená konec snah EU. EU je zastáncem výraznějších snížení emisí skleníkových plynů v zájmu zastavení globální změny klimatu. EU je připravena svým podílem přispět k celosvětovému úsilí o omezování lidských zásahů do klimatického systému a, jak uvádí tato zpráva, již zahájila konkrétní kroky.

^b Index na ose y odkazuje k referenčnímu roku. Referenčním rokem pro většinu členských států u CO₂, methanu (CH₄) a oxidu dusného (N₂O) je rok 1990, ale pro fluorované plyny rok 1995 s následujícími výjimkami: referenčním rokem u CO₂, CH₄ a N₂O pro Maďarsko je průměr z let 1985-1987, pro Slovinsko rok 1986 a pro Polsko rok 1988; referenčním rokem u fluorovaných plynů pro Francii a Finsko je rok 1990. To znamená, že pro EU-15 a EU 25 není hodnota pro rok 1990 přesně 100. Ukazatel „obvyklý provoz“ představuje plánované emise bez ohledu na politiky a opatření týkající se klimatu.

4. ODKAZY

¹ Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady 280/2004/ES ze dne 11. února 2004 o mechanismu monitorování emisí skleníkových plynů ve Společenství a provádění Kjótského protokolu

http://www.europa.eu.int/eur-lex/pri/en/oj/dat/2004/l_049/l_04920040219en00010008.pdf

² Rozhodnutí Rady 2002/358/ES (Úř. věst. L 130, 15.5.2002) ze dne 25. dubna 2002 o schválení Kjótského protokolu k Rámčkové úmluvě OSN o změně klimatu jménem Společenství a o společném plnění závazků z něj vyplývajících

<http://europa.eu.int/scadplus/leg/en/lvb/l28060.htm>

³ KOM(2001)580 v konečném znění ze dne 23. října 2001 – Sdělení Komise o provádění první fáze Evropského programu pro změnu klimatu

http://europa.eu.int/eur-lex/en/com/pdf/2001/com2001_0580en01.pdf

⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES (Úř. věst. L, 25.10.2003) ze dne 13. října 2003 o vytvoření systému pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů ve Společenství a o změně směrnice Rady 96/61/ES

<http://europa.eu.int/scadplus/leg/en/lvb/l28012.htm>

⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/101/ES (Úř. věst. L 338, 13.11.2004) ze dne 27. října 2004, kterou se s ohledem na projektové mechanismy Kjótského protokolu mění směrnice 2003/87/ES o vytvoření systému pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů ve Společenství

<http://europa.eu.int/scadplus/leg/en/lvb/l28012.htm>

⁶ Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady 1230/2003/ES (Úř. věst. L 176, 15.7.2003) ze dne 26. června 2003, kterým se přijímá víceletý program činnosti v oblasti energie „Inteligentní energie – Evropa“ (2003–2006)

http://europa.eu.int/eur-lex/pri/en/oj/dat/2003/l_176/l_17620030715en00290036.pdf

⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/77/ES (Úř. věst. L 283, 27.10.2001) ze dne 27. září 2001 o podpoře elektřiny vyrobené z obnovitelných zdrojů energie na vnitřním trhu s elektřinou

http://europa.eu.int/eur-lex/pri/en/oj/dat/2001/l_283/l_28320011027en00330040.pdf

⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/30/ES (Úř. věst. L 123, 17.5.2003) ze dne 8. května 2003 o podpoře elektřiny vyrobené z obnovitelných zdrojů energie na vnitřním trhu s elektřinou

<http://europa.eu.int/scadplus/leg/en/lvb/l21046.htm>

⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/91/ES (Úř. věst. L 001, 4.1.2003) ze dne 16. prosince 2002 o energetické náročnosti budov

<http://europa.eu.int/scadplus/leg/en/lvb/l27042.htm>

¹⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/8/ES (Úř. věst. L, 21.2.2004) ze dne 11. února 2004 o podpoře kombinované výroby tepla a elektřiny založené na poptávce po užitečném teple na vnitřním trhu s energií a o změně směrnice 92/42/EHS
<http://europa.eu.int/scadplus/leg/en/lvb/l27021.htm>

¹¹ http://europa.eu.int/comm/environment/co2/co2_home.htm

¹² Směrnice Rady 1999/31/ES (Úř. věst. L 182, 16.7.1999) ze dne 26. dubna 1999 o skládkách odpadů
http://europa.eu.int/eur-lex/pri/en/oj/dat/1999/l_182/l_18219990716en00010019.pdf

¹³ Směrnice Rady 2003/96/ES (Úř. věst. L 283, 31.10.2003) ze dne 27. října 2003, kterou se mění struktura rámcových předpisů Společenství o zdanění energetických produktů a elektřiny
<http://europa.eu.int/scadplus/leg/en/lvb/l27019.htm>

¹⁴ KOM(2001)31 v konečném znění ze dne 24. ledna 2001 - Sdělení Komise Radě, Evropskému parlamentu, Hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o Šestém akčním programu Evropského společenství pro životní prostředí „Životní prostředí 2010: naše budoucnost, naše volba“ zřízeném rozhodnutím Evropského parlamentu a Rady 1600/2002/ES (Úř. věst. L 242 10.9.2002) ze dne 22. července 2002 o Šestém akčním programu Společenství pro životní prostředí
<http://europa.eu.int/scadplus/leg/en/lvb/l28027.htm>

¹⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/32/ES (Úř. věst. L 191, 22.7.2005) ze dne 6. července 2005 o stanovení rámce pro určení požadavků na ekodesign energetických spotřebičů a o změně směrnice Rady 92/42/EHS a směrnic Evropského parlamentu a Rady 96/57/ES a 2000/55/ES
http://europa.eu.int/comm/enterprise/eco_design/dir2005-32.htm

¹⁶ KOM(2003)739 v konečném znění ze dne 10. prosince 2003 – Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o energetické účinnosti u konečného uživatele a o energetických službách
http://europa.eu.int/eur-lex/en/com/pdf/2003/com2003_0739en01.pdf

¹⁷ (2003)492 v konečném znění ze dne 11. srpna 2003 – Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o o některých fluorovaných skleníkových plynech
http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/site/en/com/2003/com2003_0492en01.pdf

¹⁸ KOM(2005)119 v konečném znění ze dne 6. dubna 2005 – Návrh rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o sedmém rámcovém programu Evropského společenství pro výzkum, technický rozvoj a demonstrace (2007 až 2013)
http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/site/en/com/2005/com2005_0119en01.pdf

¹⁹ KOM(2005)35 v konečném znění ze dne 9. února 2005 – Sdělení Komise Radě, Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: „Jak zvítězit v boji proti celosvětové změně klimatu“
http://europa.eu.int/comm/environment/climat/pdf/comm_en_050209.pdf